

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/19/2025
Identifikačné číslo spisu: 6121531082
Dátum vydania rozhodnutia: 28.01.2026
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6121531082.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. A., narodeného XX. H. XXXX, X. X., O. XXXX/XX, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária UHAL s.r.o., Zvolen, Štefana Moyzesa 9877/43, IČO: 47236655, proti žalovanému L. W., narodený XX. T. XXXX, X. X., Y. XXXX/XX, o určenie vlastníckeho práva k stavbe, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C/79/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. júna 2024 sp. zn. 16Co/50/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 23. januára 2023 č. k. 17C/79/2021 - v znení opravného uznesenia zo dňa 14. marca 2023 č. k. 17C/79/2021 - 357 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“), ktorým zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je podielovým spoluvlastníkom jednej polovici rozostavanej stavby v katastrálnom území W., ktorá je zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX na parcele reg. C, parcelné číslo XXX/X, vedená na Okresnom úrade Banská Bystrica, odbor katastrálny a súčasne zrušil neodkladné opatrenie, nariadené Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 17C/79/221-150 zo dňa 20. apríla 2022 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15Co/46/2022-227 zo dňa 08. júna 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť od 20. júna 2022 a žalovanej PaedDr. Z. A., narodenej XX. U. XXXX, X. X., Y. 10 (pozri bod 4.1. tohto rozhodnutia) priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok I.); žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, a to podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“; výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie právne zdôvodnil rozhodnutie ustanoveniami § 137 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 56 ods. 1

písm. h) zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti, § 46 ods. 4, ods. 5 zák. č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností, Článkom 5 a § 137 písm. c) CSP. Po skutkovej stránke uviedol, že v predmetnom spore žalobca namietal správnosť zápisu na LV č. XXXX v katastrálnom území W., a to k rozostavanej stavbe (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“), podľa ktorého bola výlučnou vlastníčkou žalovaná PaedDr. Z. A. (ďalej aj „žalovaná“), vrátane rozporu s listinami, na základe ktorých orgán katastra nehnuteľností v roku 2009 vykonal zápis. Podľa predmetných listín bola výlučnou vlastníčkou žalovaná na základe stavebného povolenia Mesta Banská Bystrica zo dňa 27. októbra 2008 č. G ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14. novembra 2008 a geometrického plánu č. XXXXXXXX-XX/XXXX-XXX/XXXX. Stavebné povolenie a geometrický plán ale podľa žalobcu nepreukazujú vlastnícke práva k nehnuteľnostiam a nie sú právnymi úkonmi, na základe ktorých by sa nadobúdalo vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Žalobca tvrdil že sporná stavba ako vec v právnom zmysle vznikla až po zrušení BSM medzi žalobcom a pôvodnou žalovanou a túto stavbu od počiatku realizovali spoločne. Keďže BSM bolo zrušené dňa 27. mája 2008 a stavebné povolenie bolo vydané až po tomto dátume, je zrejmé, že stavba mohla byť len v podielovom spoluvlastníctve alebo vo výlučnom vlastníctve niektorého z manželov. Pri novej stavbe sa predpokladá, že vlastníkom je stavebník. Žalobca na stavbu vynaložil omnoho viac svojich vlastných finančných prostriedkov ako žalovaná, čo preukazoval Zmluvou o dielo č. X/XXXX/W. zo dňa 15. marca 2009. Zo stavebného povolenia tiež vyplýva, že stavebníkmi rozostavanej stavby boli žalobca a žalovaná PaedDr. Z. A.. Ako stavebníkov a teda aj vlastníkov rozostavanej stavby ich okrem stavebného úradu vnímali aj vlastníci susediacich pozemkov, čo žalobca zasa preukazoval aj Rozhodnutie mesta Banská Bystrica zo dňa 09. júna 2009 o uložení predbežného opatrenia na zdržanie sa akéhokoľvek konania spojeného so stavebnou realizáciou rozostavanej stavby.

1.2. Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva podľa § 137 písm. c) CSP mal prvoinštančný súd za preukázaný, pretože žalovaná bola zapísaná v katastri nehnuteľností ako výlučný vlastník spornej nehnuteľnosti. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že BSM žalobcu a žalovanej bolo zrušené rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 24. apríla 2008 č. k. 20C/44/2008-17 za trvania manželstva, ktoré vzniklo uzavretím manželstva vo Zvolene dňa 18. júna 2005. Následne strany sporu uzatvorili dňa 27. júna 2008 dohodu o vyporiadaní BSM, v ktorej sa dohodli, že výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti bude žalovaná, a to bezodplatne. Potom stále ešte ako manželia, požiadali o stavebné povolenie na výstavbu rodinného domu, čomu bolo vyhovené rozhodnutím Mesta Banská Bystrica zo dňa 27. októbra 2008 č. XXX/XX pre stavebníka Q. A. a manželku PaedDr. Z. A.. Z počiatku výstavbu rodinného domu platil výlučne žalobca a to až do načerpania úveru zo SLSP zo dňa 20. augusta 2009, ktorý bol vo výške 149.500 eur určený na nadobudnutie, úpravu a údržbu nehnuteľností, pričom žalobca žalovanej pomáhal pri platení jednotlivých splátok úveru. Dňa 15. marca 2009 žalobca ako objednávateľ uzavrel so zhotoviteľom Famastav s. r. o. Zmluvu o dielo č. X/XXXX/W., ktorej predmetom bola výstavba rodinného domu Q. A. s manželkou v W., Y. ulica, ku ktorej zhotoviteľ pripojil krycí list rozpočtu zo dňa 02. apríla 2009. Podľa Znaleckého posudku č. XX/XXXX zo dňa 23. júla 2009, ktorý vyhotovil Ing. N. I., znalec v odbore stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, oceňovanie nehnuteľností (na základe objednávky PaedDr. P. A., Y. XX, X. X. zo dňa 12. júla 2009) bolo zistené, že hodnota rozostavanej stavby spolu s pozemkami je 4.970.790 SKK (165.000 eur), v tom rozostavaný dom na parcele č. 433/5 v hodnote 129.543,10 SKK a predpokladaná hodnota po dokončení (stavby spolu s pozemkami) je 7.109.736 SKK (č. l. 287-311). Slovenská sporiteľňa a. s. na základe Zmluvy o splátkovom úvere číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 20. augusta 2009 poskytla Z. A. a Q. A. (t.j. pôvodným stranám sporu) úver na nadobudnutie, úpravu a údržbu nehnuteľností vo výške 149.500 eur. Podľa Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam č. XXX/XXXX, uzavretej dňa 20. augusta 2009 medzi Slovenskou sporiteľňou a. s. ako záložným veriteľom a PaedDr. Z. A. ako záložcom (č. l. 314-316) bola pohľadávka banky zo Zmluvy o splátkovom úvere číslo XXXXXXXXXXXX zabezpečená nehnuteľnosťami v katastrálnom území W., a to pozemkami KN-C č. XXX/X, XXX/X, XXX/X a rozostavaná stavba na parcele XXX/X vo vlastníctve PaedDr. Z. A.. Dňa 26. augusta 2009 bola na žiadosť žalobcu spísaná notárska zápisnica, ktorej predmetom bolo osvedčenie v zmysle § 56 ods. 1 písm. h) zák. č. 323/92 Zb., v ktorej prehlásil, že rozostavaný rodinný dom je výlučným vlastníctvom jeho manželky a to titulom zrušenia BSM a následne uzavretej dohody o vyporiadaní BSM. Ku dňu uzavretia zmluvy o splátkovom úvere bola uzavretá aj zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, pričom za záložcu (vlastníka nehnuteľností) bola v záložnej zmluve označená iba žalovaná. Na základe všetkých uvedených listín správa katastra Banská

Bystrica zapísala žalovanú ako výlučnú vlastníčku spornej nehnuteľnosti - rozostavaný rodinný dom celku s uvedeným titulom nadobudnutia: osvedčenie B Kúpna zmluva P Dohoda o vyporiadaní BSM a stavebné povolenie Mesta Banská Bystrica. Žalobca sa návrhom zo dňa 23. júla 2021 domáhal na Okresnom úrade Banská Bystrica, katastrálny odbor opravy chýb v katastrálnom operáte ohľadne zápisu vlastníckych práv k nehnuteľnosti. Jeho návrh bol rozhodnutím Okresného úradu Banská Bystrica zo dňa 06. septembra 2021 č. k. X XXX /XXXX zamietnutý, následne aj odvolanie a rozhodnutie Okresného úradu katastrálneho odboru zo dňa 06. septembra 2021 bolo potvrdené.

1.3. Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že po vyporiadaní BSM a v čase začatia výstavby rodinného domu boli stavebníkmi žalobca aj pôvodná žalovaná ako tvrdil žalobca, avšak vlastníkom sa stala len žalovaná. Žalobca sa v notárskej zápisnici zo dňa 26. augusta 2009 určito vyjadril k momentu nadobudnutia vlastníckeho práva a teda vyjadril to, čo podľa neho platilo ku dňu vzniku podielového spoluvlastníctva. Žalobca svoju vôľu deklaroval bezprostredne, v časovej následnosti po zrušení BSM, po udelenom stavebnom povolení, po uzatvorení zmluvy o dielo, po uzatvorení zmluvy o splátkovom úvere. Tento stav akceptoval vyše 10 rokov, do podania návrhu na opravu chýb v katastrálnom operáte zo dňa 13. júla 2021. Súd prvej inštancie preto uzatváral, že žalobca sám spornosť ohľadne vlastníctva rodinného domu vyvrátil prejavom svojej vôle v notárskej zápisnici, čiže vyjadril to, čo podľa neho platilo o vzniku vlastníctva stavby rodinného domu. To, že označil notársku zápisnicu za absolútne neplatný právny úkon z dôvodov, že sa nejedná o splnenie podmienok ustanovených osobitných zákonom, nespôsobilu neplatnosť celej notárskej zápisnice. V notárskej zápisnici bola zachytená jeho jednoznačná a určitá vôľa, podľa ktorej za výlučného vlastníka rodinného domu označil žalovanú. V prípade, že žalobca vedome uviedol do notárskej zápisnice odkaz na § 56 ods. 1 písm. h) zákona č. 323/1992 Zb. a notárska zápisnica neobsahuje údaje o tom, aké podmienky osobitného predpisu mali byť splnené a týmto chcel spôsobiť, aby notárska zápisnica bola absolútne neplatným právnym úkonom a aby nemala žiadne právne následky, jedná sa o zjavné zneužitie práva a podľa čl. 5 CSP, ktoré nepožíva právnu ochranu. Svoje tvrdenia žalobca odôvodnil tým, že bol ručiteľom na zmenke a aj podľa tvrdení žalovanej mal viacero exekúcií, a teda takéto jeho konanie sa javí ako účelové zbavovanie sa majetku, aby sa z neho nemohli uspokojiť jeho prípadní veritelia. Súd prvej inštancie uzatváral, že pre určenie vlastníckeho práva nie je rozhodujúce, komu bolo adresované rozhodnutie o stavebnom povolení, ani kto financoval stavbu nehnuteľnosti, resp. úver, pretože vlastníkom stavby môže byť nielen osoba odlišná od vlastníka pozemku, ale aj osoba odlišná o tej, ktorá vystupovala ako stavebník v stavebnom konaní. Dohoda o vlastníckych či spoluvlastníckych vzťahoch k spornej stavbe nemusí byť písomná a zakladá spoluvlastníctvo len ak je z jej obsahu zrejmé, že účastníci dohody chceli spoluvlastnícky vzťah založiť. Ak stavbu vykonáva viac osôb, ktoré o vlastníctve k stavbe neuzavreli žiadnu dohodu, pričom z konkrétnej situácie sa nedá vyvodiť, že malo ísť o stavbu vo vlastníctve len niektorých z týchto osôb, stavebníkmi sú všetky tie osoby, ktoré sa stávajú podielovými spoluvlastníkmi stavby. V danom prípade by teda za spoluvlastníkov stavby v rovnakom podiele bolo možné považovať žalobcu aj žalovanú. Avšak zo zisteného skutkového stavu, predovšetkým skúmaním vôle žalobcu vyjadrenej v notárskej zápisnici súd prvej inštancie jednoznačne vyvodil, že výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti je žalovaná.

1.4. Súd prvej inštancie zamietol ako nadbytočný návrh na výsluch rodinných príslušníkov žalovanej, ako aj návrh na predloženie platobnej histórie z účtu žalovanej a tiež dokazovanie na preukázanie tvrdení, ako sa žalobca nemohol dostať do vlastnej domácnosti a k listinným dôkazom, pretože pre rozhodnutie mal všetky potrebné dôkazy. Pretože prvoinštančný súd žalobu zamietol, postupom podľa § 337 ods. 3 CSP zrušil aj uznesenie o neodkladnom opatrení, ktoré bolo nariadené v priebehu konania, ktorým súd zakázal žalovanej nakladať so spornou stavbou, najmä túto rozostavanú stavbu prevádzkať na inú osobu, vkladať ako vklad do spoločnosti alebo družstva, nariaďovať k nej záložné práva, či vecné bremená a prenechať jej užívanie inej osobe na dobu dlhšiu ako jeden rok. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, pričom výsledky vykonaného dokazovania a zistený skutkový stav aj správne právne posúdil.

2.1. Na doplnenie a zdôraznenie správnosti dôvodov rozsudku prvoinštančného súdu odvolací súd poukázal na ustanovenia § 35 ods. 1,2, § 132 ods. 1 a § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno preukázania existencie spoluvlastníckeho práva k

spornej nehnuteľnosti. V spore sa domáhal určenia spoluvlastníckeho práva k rozostavanému domu (stavbe) , ktoré podľa jeho tvrdení vzniklo po zrušení BSM a jeho vyporiadaní dohodou za trvania manželstva. Tvrdil, že spoluvlastníctvo vzniklo fakticky tým, že sa podieľal na stavebnom konaní, výstavbe a financovaní stavby. Po začatí výstavby, ale žalobca nechal spísať notársku listinu o osvedčení práva, v ktorej tvrdil, že výlučným vlastníkom stavby je s poukazom na dohodu o vyporiadaní BSM žalovaná, v tom čase jeho manželka. Súčasne nebolo sporné, že po zrušení BSM sa strany sporu dohodli, že výlučným vlastníkom pozemku, na ktorom potom došlo k výstavbe spornej nehnuteľnosti (rozostavanej stavby) je žalovaná.

2.2. Súd prvej inštancie správne odôvodnil svoje rozhodnutie skutkovým zistením, že po vyporiadaní BSM a v čase začatia výstavby rodinného domu, boli stavebníkmi žalobca a aj žalovaná, avšak vlastníkom bola len žalovaná. Správne tiež prihliadol na skutočnosť, že žalobca sa v notárskej zápisnici zo dňa 26. augusta 2009 určito vyjadril k momentu nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanej k spornej stavbe po udelenom stavebnom povolení, po uzatvorení zmluvy o dielo, po uzatvorení zmluvy o splátkovom úvere. Žalobca v rozhodnom čase spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti vyjadril to, čo platilo v bezprostrednej časovej následnosti po zrušení BSM, kedy, nebyť prejavu vôle žalobcu, by došlo ku vzniku podielového spoluvlastníctva. Uvedený vlastnícky stav k spornej stavbe následne žalobca akceptoval viac ako 10 rokov, až potom začal konať tým, že podal návrh na opravu chýb v katastrálnom operáte zo dňa 13. júla 2021.

2.3. Pokiaľ ide o odvolacie námietky odvolací súd nepovažoval za pravdivé tvrdenie žalobcu, že súd prvej inštancie neuviedol, či žalovaná nadobudla vlastníctvo k spornej stavbe derivátnym alebo originálnym spôsobom a na základe čoho došlo k zániku spoluvlastníctva žalobcu. Prvoinštančný súd v odôvodnení uviedol, že od začiatku vzniku podielového spoluvlastníctva medzi stranami sporu - po zrušení BSM za trvania manželstva - nadobudla vlastnícke právo k stavbe žalovaná, ktorú skutočnosť preukazuje vôľa žalovaného, vyjadrená v notárskej zápisnici, vyhotovenej bezprostredne a v súvislosti so začatím stavby a jej financovaním z bankového úveru v Slovenskej sporiteľni a.s. Súd prvej inštancie správne vyložil a rešpektoval konanie strán sporu v rozhodnom čase a prihliadol na ochranu tretích osôb, vrátane banky, ktorá poskytla úver. Nemohol prihliadnuť na dodatočnú interpretáciu vlastného konania žalobcu. Nemožno vychádzať iba z tvrdení strán sporu, že žalobca sa mohol obávať veriteľov a exekúcie po splatnosti zmenky a z toho vyvodit', že by notárska zápisnica zo dňa 26. augusta 2009 obsahovala neplatný právny úkon žalobcu. Žalobca je v úverovej zmluve číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 20. augusta 2009 uvedený ako a dlžník. Záložné právo Slovenskej sporiteľne a.s. bolo zriadené tak k nehnuteľnostiam vo výlučnom vlastníctve žalovanej ako aj k spornej stavbe v katastrálnom území W., ktorá je tiež zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX. Žalobca je spoludlžníkom úveru. Preto je na jeho ťarchu tvrdenie, že nemal vedomosť o zápise vlastníctva žalovanej v katastri nehnuteľností, vrátane notárskej zápisnice z 26. augusta 2009. Žalobca správne uvádzal, že notárska zápisnica zo dňa 26. augusta 2009 nie je nadobúdacím titulom vlastníckeho práva spornej stavby. Nevyvrátil ale správnosť skutkových záverov súdu prvej inštancie, že výstavbou spornej nehnuteľnosti od začiatku vzniklo výlučné vlastnícke právo žalovanej.

2.4. Odvolací súd ďalej pokračoval, že účelom zrušenia a vyporiadania BSM dohodou manželov je - aj keď ďalej spoločne hospodária a tvoria jednu domácnosť, aby nadobúdali majetok a s tým spojené práva a záväzky samostatne a oddelene. Na písomnostiach, ktoré predložil žalobca, má adresu bydliska O. XX. a žalovaná má uvedenú adresu trvalého pobytu Y. XX, čo nenasvedčuje tomu, že by mali spoločnú domácnosť. Po zrušení BSM môžu manželia nadobúdať majetok, práva a povinnosti do výlučného vlastníctva alebo aj do spoluvlastníctva, pokiaľ sa na tom dohodli. V tej súvislosti žalobca tvrdil, že spoluvlastníctvo vzniklo aj bez výslovnej dohody, svoje tvrdenia ale nepreukázal, iba s poukazom na judikatúru všeobecných súdov. Prítom v rozhodnom období po zrušení a vyporiadaní BSM, výstavbe a vyhlásení žalobcu v notárskej zápisnici z ničoho presvedčivo nevyplýva, že by žalobca konal ako spoluvlastník stavby. Svoje spoluvlastnícke právo začal tvrdiť neskôr, podľa žalovanej v súvislosti s rozvodom manželstva. Za celý čas žalobca nepreukázal také konanie strán sporu, z ktorého možno vyvodit' opak toho, čo deklaroval v notárskej zápisnici. Nepreukázal, že nadobudol a vykonával spoluvlastnícke právo a že žalovaná, resp. tretie osoby toto právo žalobcu rešpektovali. Pre posúdenie veci z hľadiska hodnovernosti tvrdení žalobcu bolo rozhodujúce aj to, že sporná stavba je na pozemku vo výlučnom vlastníctve žalovanej, na čom sa pri vyporiadaní BSM dohodli. Žalobca neuviedol logický dôvod, aby bezprostredne po dohode o výlučnom vlastníctve stavebného pozemku v prospech žalovanej

zriadili na tomto pozemku stavbu v režime podielového spoluvlastníctva.

2.5. Ak žalobca namietal, že hodnotenie dokazovania ohľadom financovania stavby pred jej vznikom aj po jej vzniku bolo pre toto konanie podstatné, pretože vlastnícke práva k stavbe vznikajú tomu, kto stavbu financuje, ak nie je dohodnuté inak, tak uvedené tvrdenie o financovaní stavby nevyvrátilo záver prvoinštančného súdu, že žalobkyňa nadobudla k spornej stavbe výlučné vlastníctvo originálnym spôsobom, t. j. od jej vzniku, na základe dohody manželov. Pre posúdenie veci nebolo podstatné, či a ako sa žalovaná ako výlučná vlastníčka stavby vysporiadala s peňažným a osobným vkladom žalobcu do jej výlučného majetku, pretože v tom čase boli manželmi. Plnenie žalobcu na stavbu mohla považovať, aj vzhľadom na jeho finančné zabezpečenie a kontakty z podnikania, ktoré nebolo to medzi stranami sporné, za jednostranné plnenie (dar) manžela bez nároku na odplatu. Zo skutkových zistení vyplýva, že žalobca viac ako 10 rokov neuplatňoval voči žalovanej žiadne právo. Spísanie notárskej zápisnice bezprostredne nadväzovalo na úver z banky, ktorý bol zabezpečený záložným právom banky a vklad záložného práva je na LV č. XXXX pre katastrálne území W. datovaný 26. augusta 2009, teda v rovnaký deň, ako bola vyhotovená notárska zápisnica vyjadrujúca vôľu žalobcu. Ak by boli, nielen medzi stranami sporu, skutočne pochybnosti, že výlučným vlastníkom spornej stavby je od začiatku žalovaná, žalobca by predložil tvrdenia a dôkazy, najmä také, ktoré by spochybňovali jeho vôľu v notárskej zápisnici a jeho právne úkony v časových a vecných súvislostiach. Žalobca však uviedol len svoje tvrdenia, ale nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by spochybňovali, že tak žalovaná, ako aj tretie osoby, najmä banka, ktorá poskytla na stavbu úver, mohli vedieť a konať so žalobcom ako spoluvlastníkom spornej stavby a že tento vykonával spoluvlastnícke právo. Žalobca sa v rozhodnom čase svojich vlastníckych práv k stavbe nedomáhal, pretože od začiatku výstavby po zrušení BSM sa so žalovanou ako manželia dohodli na výlučnom vlastníctve k spornej stavbe, keď predtým, pri vyporiadení BSM sa dohodli na výlučnom a bezodplatnom vlastníctve žalobkyne k pozemku, na ktorom neskôr vznikla sporná stavba.

2.6. Pokiaľ žalobca v odvolaní poukázal na dôvodnosť ním navrhnutého neodkladného opatrenia, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 08. júna 2022 sp. zn. 15Co/46/2022, tak uvedené rozhodnutie bolo založené na osvedčení predpokladov, vyplývajúcich z jeho tvrdení, nie na skutkových zisteniach vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Pretože žalovaná bola v odvolacom konaní úspešná, žalobca uložil povinnosť zaplatiť trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 % .

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhoval Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal zmätočnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdov oboch inšancií. V podrobnostiach uviedol, že existujú rozpory medzi odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inšancie a odvolacieho súdu, ktoré odvolacím súdom neboli vysvetlené, alebo neboli vysvetlené dostatočne. Prvoinštančný súd a najmä odvolací súd „popierali a prevracali“ nesporné skutkové tvrdenia strán sporu, „ľubovoľne“ dotvárali skutkový stav a na takomto základe prijali právne závery. Odvolací súd v rozhodnutí nereagoval na akúkoľvek odvolateľom citovanú, či označenú judikatúru a to bez ohľadu nato, či bola pre vec podstatná, alebo nie. Uvedené podľa žalobcu napĺňa znak nedostatočného odôvodnenia a nezrozumiteľnosti rozhodnutia, ako aj odopretia jeho práva na odpoveď na podstatný argument, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Za ďalšie dovolateľ namietal odmietnutie dokazovania zameraného na zistenie podstatnej skutočnosti a tiež porušenie povinnosti odvolacieho súdu byť viazaný skutkovými zisteniami súdu prvej inšancie, ak dokazovanie nezopakuje, či nedoplní, o zakladá porušenie § 420 písm. f) CSP. Napadnuté rozhodnutie dovolateľ tiež označil za prekvapivé, a to pre porušenie ustanovenia § 382 CSP. Súd prvej inšancie totiž rozhodoval podľa ustanovení § 137 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 56 ods. 1 zák. č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti, § 46 ods. 3 a 4 zák. č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a podľa článku 5 CSP (viď strany 8 a 9 rozhodnutia). Odvolací súd rozhodoval podľa § 35 ods. 1 a 2, § 132 ods. 1 a § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ustanovenia § 35 ods. 1 a 2 a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka boli použité ako nové ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorých súd prvej inšancie

nerozhodol. Keďže v odvolacom konaní platí ustanovenie § 382 CSP, odvolací súd mal povinnosť pred jeho rozhodnutím vyzvať žalobcu, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadril, čo však neurobil. Tým mu odňal právo argumentovať vo vzťahu k novému, dosiaľ nepoužitému ustanoveniu právneho predpisu, čo je porušením procesného predpisu, ktoré je samo osebe dôvodom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Napokon žalobca nesúhlasil ani s právnym názorom odvolacieho súdu a rovnako súdu prvej inštancie, že vlastnícke právo mu malo byť odňaté len tým, že sa nevykonávalo resp. že nie je spoluvlastníkom spornej veci, čo je v rozpore so zákonom. Mal za to, že majetkové práva k stavbe vznikli vznikom nehnuteľnosti (výstavbou) a týmto momentom sa im poskytuje aj právna ochrana. Plynutie času, či nevykonávanie práva, nemohlo jeho práva ani odňať, ani mu nemohlo takto zaniknúť. Argument ohľadom plynutia času a akceptovania zapísaného stavu v katastrálnom operáte, pre ktorý súd zamietol žalobu, je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Tieto skutočnosti nie sú skutočnosťami novými, pretože ich žalobca uviedol už v odvolaní a to aj s citáciou právnych ustanovení. Na túto argumentáciu odvolací súd ale nereagoval a vôbec sa nevyjadril k označeným právnym ustanoveniam. Súd oboch inštancií výkladom z notárskej zápisnice odvodili, že išlo zo strany žalobcu de facto o potvrdenie predchádzajúcej dohody o nadobudnutí výlučného vlastníctva k stavbe výhradne žalovanou. Takáto skutočnosť však z už uvedenej notárskej zápisnice vôbec nevyplýva a teda ide o výklad v rozpore s textom zápisnice. Súd oboch inštancií založili titul nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanej v rozpore s jej vlastným tvrdením. Žalovaná totiž svoje vlastnícke právo k stavbe netvrdila na základe dohody medzi stranami (predchádzajúcej vzniku stavby, či momentom jej vzniku), ale až zápisom do katastra nehnuteľností z titulu notárskej zápisnice, ktorá však bola vyhotovená niekoľko mesiacov po vzniku stavby. Súd oboch inštancií výkladom notárskej zápisnice dopĺňali niečo, čo tam nebolo a okrem toho, tento výklad bol v rozpore s jednoznačným znením žalobcovho vyhlásenia o tom, že žalovaná má byť vlastníčkou stavby výhradne na základe dohody o vyporiadaní BSM, ako aj v rozpore s vlastným tvrdením žalovanej, postupovali pri takomto výklade úkonu vyjadreného slovami v rozpore s ustálenou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri ďalej bod 3.2.). Vádu zmatečnosti dovolateľ videl aj v tom, že súd nižších inštancií neboli spôsobilé určiť rozhodný deň vzniku stavby ako predmetu vlastníckych vzťahov a s tým spojeného vzniku vlastníctva (spoluvlastníctva) k stavbe a obmedzili sa len na neurčité vyjadrenia o vzniku vlastníctva, či spoluvlastníctva od spísania notárskej zápisnice do minulosti.

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobca namietal právny záver odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie, že žalovaná je výlučnou vlastníčkou stavby v zmysle dohody strán sporu uzavretej pred jej vznikom, čo má potvrdzovať žalobcovo vyhlásenie v notárskej zápisnici, čo je v rozpore s ustálenou súdnou praxou. Zdôvodnenie vyplývajúce z bodu 21.3. odvolacieho rozsudku o tom, že stavba bola vlastníctvom žalovanej z dôvodu, že stojí na jej pozemku, čo je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Konkrétne v rozpore s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. januára 2023 sp. zn. 4Cdo/58/2021 publikovanom v ZSP 19/2023, podľa ktorého nie je pre určenie spoluvlastníckych práv k novovzniknutej stavbe rozhodujúce, kto je vlastníkom pozemku zastavaného domom. Súd nižších inštancií sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke určenia spoluvlastníctva k stavbe, vychádzajúc z toho, že výlučným vlastníkom stavby od jej vzniku bola žalovaná. Pritom rozhodovacia prax súdov priznáva spoluvlastníctvo stavebníkom aj vtedy, ak medzi sebou nemajú uzavretú výslovnú dohodu spoluvlastníkov o postavení stavby. Existenciu tejto dohody v jej konkludentnej podobe žalobca tvrdil už v žalobe, čo žalovaná výslovne nepoprela. Dohodu potvrdzovalo aj stavebné povolenie, aj zmluva o dielo, zmluva o úvere, finančné plnenie na vyhotovenie stavby, ako aj ďalšie žalobcom predložené listinné dôkazy a napokon žalovanou nepopreté skutkové tvrdenia. Zároveň, ak by aj táto konkludentná dohoda medzi mnou a žalovanou nebola nikdy vznikla, súdna prax upravuje, že spoluvlastníkmi stavby sú tak všetci stavebníci (viď najmä rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2014 sp. zn. 3MCdo/4/2013). O tom, že som stavbu staval, nebolo v konaní pochybností. V konaní nebola preukázaná ani dohoda stavebníkov o tom, že výlučnou vlastníčkou bude žalovaná. V konaní žalovaná zároveň tvrdila, že k stavbe vzniklo spoluvlastníctvo a vlastníctvo k stavbe nadobudla až následne derivátnym spôsobom. Odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, komu vznikli vlastnícke práva k stavbe pri jej vzniku, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to konkrétne od rozhodnutia uverejnené pod č. 47/1964 Sbirky rozhodnutí Československých súdov - R 47/1964, rozhodnutia uverejnenému pod č. 36/1974 Sbirky súdnych rozhodnutí a stanovisek, záverov z rozboru

a zhodnotenia rozhodovací činnosti súdov SSR vo veciach ochrany vlastníctva k nehnuteľnostiam a stanoviska občianskoprávneho kolégia bývalého Najvyššieho súdu SSR z 27. júna 1972 Cpj 57/71, uverejneného pod č. 65/1972 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, ďalej rozhodnutia Najvyššieho súdu uverejnené pod č. 16/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, tiež rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/93/1999, z 31. marca 2014 sp. zn. 3MCdo/4/2013, zo dňa 23. apríla 1982 2Cz 13/82, zo dňa 01. mája 1997 sp. zn. 3Cdo/201/96 (publikovaného v ZSP 26/1997) a zároveň prijal závery aj v rozpore s rozhodnutiami súdov Českej republiky, a to „sp. zn. 22Cdo/3927/2010 zo dňa 03. 03. 2011, sp. zn. 22Cdo/1266/2016 zo dňa 18. 05. 2016, sp. zn. 22Cdo/1174/2001 z 05. 11. 2002, sp. zn. 22Cdo/349/2004 ze dne 21. října 2004, sp. zn. 2Cdon/1312/96 ze dne 29. července 1999". Odvolací súd rozhodol v tejto veci teda v rozpore s ustálenou súdnou praxou, podľa ktorej „pri vzniku stavby spoločnou činnosťou stavebníkov vznikajú spoluvlastnícke práva k tejto stavbe stavebníkom spoločne a rovnakým podielom, respektíve v podieloch, ako boli dohodnuté“.

4. Žalovaná v podanom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podané dovolanie ako nedôvodné zamietol. Napadnutý rozsudok označila za vecne správny. Odvolací súd sa podľa jej presvedčenia dostatočne vysporiadal s vykonanými dôkazmi, ktorá vyhodnotil vo vzájomných súvislostiach. Žalovanou namietané nevykonanie navrhovaného dokazovania nie je porušením práva na spravodlivý proces. Taktiež rozsudok odvolacieho súdu nie je ani prekvapivý, lebo svojou povahou je potvrdzujúci a citované boli ustanovenia, ktoré sa týkali skutočností namietaných žalobcom. Napokon žalovaná dala do pozornosti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, že žalobca si podal voči nej novú žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá malo vzniknúť investíciou do rozostavenej stavby - rodinného domu W. vo výške 82,83 %. Žalobca sa teda na základe rovnakých skutkových tvrdení domáha jednak určenia vlastníckeho práva a tiež vydania bezdôvodného obohatenia.

4.1. Uznesením zo dňa 15. januára 2026 sp. zn. 8Cdo/19/2025 Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 80 CSP v spojení § 438 ods. 1 a ods. 2 CSP pripustil, aby do konania na miesto žalovanej Z. A., narodenej XX. U. XXXX, X. X., Y. XX (ďalej aj „pôvodne žalovaná“) vstúpil L. W., narodený XX. T. XXXX, X. X., Y. XXXX/XX, keďže v priebehu dovolacieho konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, pretože odvolací súd sa v rozhodnutí nevysporiadal so všetkými právne relevantnými dôvodmi v odvolaní, v rozhodnutí nereagoval na akúkoľvek odvolateľom citovanú, či označenú judikatúru, ďalej namietal nesprávne zistený skutkový stav, vady v jeho hodnotení (súdy oboch inštancií „ľubovoľne“ dotvárali skutkový stav a na takomto základe prijali právne závery). Napokon dovolateľ namietal tiež odmietnutie dokazovania zameraného na zistenie podstatnej skutočnosti a tiež porušenie povinnosti odvolacieho súdu byť viazaný skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ak dokazovanie nezopakuje, či nedoplní, o zakladá tiež porušenie § 420 písm. f) CSP. Napadnuté rozhodnutie dovolateľ označil taktiež za prekvapivé, a to pre porušenie ustanovenia § 382 CSP. Ustanovenia § 35 ods. 1 a 2 a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka boli použité zo strany odvolacieho súdu ako nové, podľa ktorých súd prvej inštancie nerozhodol. Keďže v odvolacom konaní platí ustanovenie § 382 CSP, odvolací súd mal povinnosť pred jeho rozhodnutím vyzvať žalobcu, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadril, čo však neurobil. Za vadu zmätočnosti dovolateľ označil aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi oboch inštancií.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom

denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Z pomerne značného počtu žalobcom vytýkaných vád zmätočnosti sa dovolací súd ako prvou námietkou zaoberal tou, týkajúcou sa prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolateľ namietal, že ustanovenia § 35 ods. 1 a 2 a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka boli použité zo strany odvolacieho súdu ako nové, podľa ktorých súd prvej inštancie nerozhodol. Mal preto za to, že odvolací súd ho mal pred jeho rozhodnutím vyzvať, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadril, čo však neurobil.

14.1. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

14.2. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj sp. zn. 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj sp. zn. 5Cdo/46/2011).

14.3. Podľa uznesenia najvyššieho súdu zo dňa 21. marca 2018 sp. zn. 7Cdo/1/2018 „O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.“ Aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016). Zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva aj zákaz tzv. prekvapivých rozhodnutí. O prekvapivé rozhodnutie ide aj v prípade, ak inštančne nadriadený (odvolací) súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 01. apríla 2020 sp. zn. III. ÚS 52/2019).

14.4. Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci z § 382 CSP (tiež por. § 171 ods. 1 CSP) súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, aby strany sporu dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010, 4Cdo/22/2017).

14.5. V danom prípade porovnaním odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci v potvrdzujúcom rozhodnutí naozaj citoval

aj ustanovenia § 35 ods. 1 a 2 a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenia sa odôvodnení prvoinštančného rozsudku nenachádzajú a na ktorú skutočnosť poukazoval dovolateľ. Napriek uvedenému ale dovolací súd nedospel k záveru, že by odvolací súd prejednávanej veci posúdil odlišne než súd prvej inštancie a že by týmto spôsobom zaťažil rozhodnutie vadou zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Ako vyplýva zo zdôvodnenia rozsudkov súdov oboch inšancií tieto zhodne ako rozhodujúcu riešili otázku výkladu obsahu právneho úkonu - dohody o vyporiadaní medzi stranami sporu a v nadväznosti na to akým spôsobom žalovaná nadobudla spornú nehnuteľnosť, čiže v meritórnom rozhodnutí aplikovali aj ustanovenia § 35 ods. 1 a 2 a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Hoci ich súd prvej inštancie výslovne „necitoval“ rozhodne ich bez akejkoľvek pochyby použil. Podľa judikátu R 56/2012 „pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvostupňového konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prevapivým. Takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p.“. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd „docitovaním“ zhora uvedených zákonných ustanovení len doplnil súvislosti, ktoré logicky vyplývajú už z prvoinštančného rozhodnutia a voči ktorým sa žalobca mohol brániť už v odvolacom konaní.

15. S poukazom na uvedené (pod bodom 14.) dovolací uzatvára, že žalobca nedôvodne vytýkal odvolaciemu súdu, že vo veci vyhlásil tzv. „prevapivé rozhodnutie“.

16. Za ďalšie v rámci svojej dovolacej argumentácie dovolateľ namietal odmietnutie dokazovania zameraného na zistenie podstatnej skutočnosti a tiež porušenie povinností odvolacieho súdu byť viazaný skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ak dokazovanie nezopakuje, či nedoplní, o zakladá porušenie § 420 písm. f) CSP.

17. K otázke viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie existuje aj ustálená judikatúra najvyššieho súdu, v zmysle ktorej „Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom“ (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018, tiež uznesenie najvyššieho súdu zo 07. septembra 2010, sp. zn. 5Cdo/131/2009).

18. Odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru druhoinsťančného súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštancie (porovnaj napr. nález ústavného súdu z 09. septembra 2014, sp. zn. II. ÚS 506/2013).

19. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Urobí tak v prípade, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že pokiaľ odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov (uznesenie najvyššieho súdu z 20. júna 2018, sp. zn. 2Obdo/33/2017).

20. V preskúmvanej veci odvolací súd meritórne rozhodol na základe oznámenia zo dňa 12. júna 2024 (č.l. 394 spisu) bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď vo veci vyhlásil dňa 20. júna 2024 (č.l. 397 a nasl. spisu) verejne rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Odvolací súd tak vo veci nezopakoval ani nedoplnil dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie, preto bol pri prejednaní odvolania viazaný skutkovým stavom, tak ako ho na základe vykonaného dokazovania ustálil súd prvej inštancie. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že v danom prípade odvolací súd

vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tento žiadnym spôsobom neprehodnocoval, vykonané dôkazy neboli hodnotené odlišne. Za daného stavu nemožno súhlasiť ani s argumentáciou žalobcu o porušení povinnosti odvolacieho súdu byť viazaný skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie.

21. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie svojich procesných práv aj v nesprávne zistenom skutkovom stave súdmi nižších inštancií, majúc za to, že došlo k svojvôli pri vykonávaní a nevykonaní dôkazov v súdnom konaní. V rámci tejto námietky nesúhlasili ani s hodnotením dokazovania. Súdny oboch inštancií podľa neho „ľubovoľne“ dotvárali skutkový stav a na takomto základe prijali právne závery. Napokon za porušenie procesných práv žalobca označil aj nesprávne právne posúdenie a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

22. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števcěk, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.).

23. K namietanému pochybeniu v procese dokazovania (resp. ako to dovolateľ formuloval „k ľubovoľne dotvorenému skutkovému stavu“) dovolací súd konštatuje, že pokiaľ súd nevykonal v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020. Na druhej strane však ústavný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 332/09 tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP) a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprímerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

24. K namietanému hodnoteniu dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti tiež uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti

pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. Zásada voľného hodnotenia dôkazov je totiž limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

25. Dovolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti ale nezistil. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom spochybnená hodnotiacia úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi v spore zistené („či žalobca sa stal spoluvlastníkom spornej nehnuteľnosti“). Súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom vysvetlil tiež prečo zamietol návrh na výsluchy rodinných príslušníkov žalovanej, ako aj návrh na predloženie platobnej histórie z účtu žalovanej, majúcej za to, že ich vykonanie by bolo nehospodárne.

26. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

27. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (v danom prípade žalobcu).

27.1. Konkrétnejšie k dovolacími námietkami žalobcu dovolací súd uvádza, že sudy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí dostatočným spôsobom objasnili (súd prvej inštancie v bodoch 32. a 34.; odvolací súd v bodoch 18. až 21.) ako v spore dospeli k záveru, že žalobcovi nevzniklo spoluvlastnícke práva k spornej nehnuteľnosti (stavbe), ktorého sa v konaní domáhal. Naopak, bola to žalovaná ktorá nadobudla k spornej stavbe výlučné vlastníctvo originálnym spôsobom, t. j. od jej vzniku, na základe dohody manželov. Pokiaľ ide o námietku, že odvolací súd sa nevysporiadal so špecifickými námietkami žalobcu/odvolateľa, tak, v uvedenom smere dovolací súd poukazuje na bod 21. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa odvolací súd uvedenými skutočnosťami zaoberal. Uzatváral,

„...žalobca sa v rozhodnom čase svojich vlastníckych práv k stavbe nedomáhal, pretože od začiatku výstavby po zrušení BSM sa so žalovanou ako manželia dohodli na výlučnom vlastníctve k spornej stavbe, keď predtým, pri vyporiadení BSM sa dohodli na výlučnom a bezodplatnom vlastníctve žalobkyne k pozemku, na ktorom neskôr vznikla sporná stavba". V súvislosti s arbitrárnosťou súdneho rozhodnutia najvyšší súd konštatuje, že o arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o správnosti odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

27.2. S poukazom na uvedené v okolnostiach danej veci nebola opodstatnená ani dovolacia námietka žalobcu, že odvolací súd nepreskúmateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalobca poukazoval aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

28. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasil a nestotožnil sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

29. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov (o uplynutí premlčacej lehoty), ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (porov. R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

30. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

31. Žalobca ďalej vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z obsahu dovolania je zrejmé, že ako

nesprávne právne posúdenú otázku dovolateľ formuloval otázkou „určenia spoluvlastníctva k spornej stavbe“. Súdny nižších inštancií vec právne posúdili, keď uzatvárali, že výlučným vlastníkom stavby od jej vzniku je žalovaná. Dovolateľ tvrdil (opakovane), že spoluvlastníctvo vzniklo fakticky tým, že sa podieľal na stavebnom konaní, výstavbe a financovaní stavby.

32. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

33. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

33.1. S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

34. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

35. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

36. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a

dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

37. V danom prípade dovolateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom namietal nesprávne posúdenie otázky určenia spoluvlastníctva k stavbe pričom odvolaciemu súdu vytýkal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za takúto pritom označil (okrem iných) aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. januára 2023 sp. zn. 4Cdo/58/2021 publikovaný v ZSP 19/2023, podľa ktorého „nie je pre určenie spoluvlastníckych práv k novovzniknutej stavbe rozhodujúce, kto je vlastníkom pozemku zastavaného domom“. V okolnostiach danej veci odvolací súd v bode 20.3. napadnutého rozsudku uviedol, že „pre posúdenie veci z hľadiska hodnovernosti tvrdení žalobcu je rozhodujúce aj to, že sporná stavba je na pozemku vo výlučnom vlastníctve žalovanej, na čom sa pri vyporiadaní BSM dohodli. Žalobca neuviedol logický dôvod, aby bezprostredne po dohode o výlučnom vlastníctve stavebného pozemku v prospech žalovanej zriadili na tomto pozemku stavbu v režime podielového spoluvlastníctva" resp. v bode 21.3, že „žalobca sa v rozhodnom čase svojich vlastníckych práv k stavbe nedomáhal, pretože od začiatku výstavby po zrušení BSM sa so žalovanou ako manželia dohodli na výlučnom vlastníctve k spornej stavbe, keď predtým, pri vyporiadaní BSM sa dohodli na výlučnom a bezodplatnom vlastníctve žalobkyne k pozemku, na ktorom neskôr vznikla sporná stavba". Z uvedených záverov podľa dovolacieho súdu v žiadnom prípade nevyplýva, že by tak, ako to tvrdil dovolateľ súdy nižších inštancií pri rozhodovaní o spornej stavbe vychádzali z toho „kto je vlastníkom pozemku". Záver prezentovaný žalobcom o úvahe odvolacieho súdu „že stavba sa stala vlastníctvom pôvodne žalovanej z dôvodu, že stojí na jej pozemku, čo je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu" je preto len jeho (mylnou) interpretáciou zdôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. V skutočnosti fakt vlastníctva pozemku pod stavbou pôvodnou žalovanou súdy nižších inštancií hodnotili len ako argument svedčiaci v prospech už prijatých záverov.

38. Ako nesprávny dovolateľ označil aj právny záver odvolacieho súdu, že pôvodne žalovaná je výlučnou vlastníčkou stavby v zmysle dohody strán sporu uzavretej pred jej vznikom, „čo má potvrdzovať žalobcovo vyhlásenie v notárskej zápisnici, čo je v rozpore s ustálenou súdnou praxou". V uvedenom smere žalobca poukázal na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré však nie sú podľa dovolacieho súdu pre skutkové a právne odlišnosti priliehavé k skutkovým okolnostiam prejednávanej veci. Konkrétne odvolací súd aj uvádza právnu vetu označeného rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2014 sp. zn. 3MCdo/4/2013 od záverov ktorého videl žalobca odklon „Ak nebol zachovaný postup upravený ustanoveniami § 175a až § 175zd Občianskeho súdneho poriadku, nemožno ho obchádzať žalobou, ktorou sa právny nástupca poručiteľa domáha určenia, že je (spolu)vlastníkom veci patriacej do dedičstva", ďalej podľa ďalšieho rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp.zn. 4Cdo/93/1999 „Bez dohody účastníkov o tom, že založia podielové spoluvlastníctvo k stavbe uzavretej pred začatím stavby, nemôže vzniknúť podielové spoluvlastníctvo k stavbe" a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 01. mája 1997 sp. zn. 3Cdo/201/1996 (publikovaného v ZSP 26/1997) „keď neboli v čase, keď došlo k uzatvoreniu manželstva, ešte vybudované na stavbe - rodinnom dome - prvky dlhodobej životnosti (hlavne zvislé a vodorovné konštrukčné prvky, konštrukcia strechy a schodište) a prípadne väčšina ostatných prvkov, ktoré stavbu charakterizujú ako vec v právnom slova zmysle, možno z toho spravidla vyvodíť, že do uzavretia manželstva nemohla vzniknúť vec, ktorá nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak bola potom dokončená za trvania manželstva. Z tohto hľadiska nie je rozhodujúce, na koho bolo vydané stavebné a kolaudačné rozhodnutie. Vydanie čiastočného rozsudku v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov neprichádza do úvahy". Rozhodnutia uvádzané žalobcom a prijaté ešte v bývalom spoločenskom zriadení, a to konkrétne od uverejnené pod č. R 47/1964 Sbírkou rozhodnutí Československých súdů, pod č. 36/1974 Sbírkou súdnych rozhodnutí a stanovisek, záverov z rozboru a zhodnotenia rozhodovacie činnosti súdov SSR vo veciach ochrany vlastníctva k nehnuteľnostiam a stanoviska občianskoprávneho kolégia bývalého Najvyššieho súdu SSR z 27. júna 1972 Cpj 57/71, uverejneného pod č. 65/1972 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, ďalej rozhodnutia Najvyššieho súdu uverejnené pod č. 16/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, 2Cz/13/82 sa týkajú tiež skutkovo a právne odlišnej situácie.

39. Pokiaľ dovolateľ vo svojej argumentácii poukazoval aj na rozhodnutia českých súdov, najmä Najvyššieho súdu Českej republiky, a to „sp. zn. 22Cdo/3927/2010 zo dňa 03. 03. 2011, sp. zn. 22Cdo/1266/2016 zo dňa 18. 05. 2016, sp. zn. 22Cdo/1174/2001 z 05. 11. 2002, sp. zn. 22Cdo/349/2004 ze dne 21. října 2004, sp. zn. 2Cdon/1312/96 ze dne 29. července 1999" je potrebné uviesť, že tieto rozhodnutia nepatria do ustálenej praxe dovolacieho súdu (k tomu porovnaj bod 33.1.) a z pohľadu posudzovania konkrétneho prípadu nepovažoval dovolací súd za potrebné na ne ani argumentačne reagovať opäť pre skutkovú a právnu odlišnosť.

40. Podľa názoru dovolacieho súdu v súvislosti s vymedzením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ iba polemizoval s vyhodnotením dokazovania súdmi nižších inštancií a s ich právnym posúdením. Takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia však nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Nedostatok tejto náležitosti Civilný sporový poriadok považuje za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

41. Dovolací súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

42. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

43. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

44. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.